

DUPAN JournAAL Jaargang 2011/ 2012

GEEN WOORDEN...

...MAAR DADEN!

20 van de 21 GOED!

Bijna allemaal.

Zo mag u het ook zien. 20 van de 21 palinghandelaren in Nederland dragen bij aan het Duurzaam Paling Fonds® van de Stichting DUPAN. Uit dit fonds worden projecten betaald die direct bijdragen aan het duurzaam beheer van paling in Nederland.

Bijvoorbeeld het uitzetten van jonge paling (glasaal) naar geschikt leefgebied en projecten waarbij volwassen paling (schieraal) 'over de dijk' naar zee wordt geholpen. Palingen paaien en worden geboren op de oceaan en groeien op in het zoete (Nederlandse) water. Zonder deze hulp is het voor de paling vrijwel onmogelijk om Nederland binnen te komen, of te verlaten. Tot slot ondersteunt het Duurzaam Paling Fonds® wetenschappelijk onderzoek naar de ontwikkeling van de meest effectieve beheermaatregelen.

Consumenten herkennen Paling van het Duurzaam Paling Fonds® aan het blauwe logo op de verpakking. De keus is aan u. Helpt u ons de paling helpen?

Postbus 249 • 6700 AE Wageningen • TEL 0317 - 42 48 00 • MAIL info@dupan.nl

De 20 NeVePaling-leden die bijdragen aan het Duurzaam Paling Fonds:

Gebr. Dil import export BV	Akersloot
Koelewijn - Jacob van Jan BV	Bunschoten
Palingrokerij Dirk en Anneke Eveleens	Burgerveen
Palingrokerij Vlug BV	Broek op Langedijk
Palingrokerij van Triest	Elburg
Vishandel Klooster BV	Enkhuizen
Vishandel TH Schilder & Zn	Enkhuizen
Palingrokerij Fa. R. de Groot & Zn en dochter	Ermelo
Dries van den Berg BV	Harderwijk
Foppen Paling en Zalm	Harderwijk
Aalimpex Holland	Lemmer
Komans Vishandel	Moerdijk
Kok Spaarndam BV	Raamsdonkveer
Joh. Kuijten BV	Spaarndam - West
Holland Paling BV	Spaarndam - West
Spakenburg Paling BV	Spakenburg
Gebr. Kraan BV	Urk
Fuikie Seafood	Volendam
Mooijer-Volendam/ Lou Snoek BV	Volendam
Smit Bokkum	Volendam

www.dupan.nl

Redactie: Stichting DUPAN, postbus 249, 6700 AE Wageningen, info@dupan.nl Verschijnt 4 tot 6 x per jaar. Jaargang 2 December 2012, nummer 4

‘Paling Over De Dijk’ een groot succes

Ruim 4.600 palingen over de dijk!

In de periode tussen 1 september en 1 december werden, verdeeld over 11 plaatsen in Noord-Holland en Zeeland ruim 4.600 palingen voor de waterbarrières met de zee opgevisst, en erachter weer uitgezet.

De vier gemalen in Noord-Holland bleken de belangrijkste trekroute voor paling te zijn binnen het project. Twee derde van alle overgezette paling volgde het Noordzeekanaal. Topper was het Zaangemaal, waar ruim 2.200 palingen werden gevangen.

In de provincie Zeeland werden zeven gemalen in het project opgenomen. De aantallen gevangen palingen waren hier kleiner, de palingen zelf aanmerkelijk groter. De grootste palingen wogen gemiddeld 2,1 kg per stuk. Alle vangstgegevens worden in december en januari geëvalueerd. Daaruit kunnen conclusies worden getrokken voor het mogelijke vervolg van ‘Paling Over De Dijk’.

“Zonder hulp redt de paling het niet.”

Interview met Alex Koelewijn, voorzitter DUPAN

Op 5 september klonk het startsein voor het pilot-project ‘Paling Over De Dijk’. Bij het Zaangemaal in Zaandam en bij het gemaal Prommelsluis in Kerkwerpe-Zierikzee werden de eerste tientallen schieralen opgevisst en achter de gemalen weer vrijgelaten. Alle partijen die hadden samengewerkt om dit moment mogelijk te maken, waren aanwezig met hun

eindverantwoordelijken: gedeputeerden, dijkgraven, voorzitters van de sportvisserij en beroepvisserij. Daarbij waren ook de vele mensen die hun handen uit de mouwen gingen steken voor dit ambitieuze project.

Nu, drie maanden later is het project afgerond en kan de balans worden opgemaakt. Dat het een succes is geworden, staat vast. Voorzitter van de Stichting DUPAN Alex Koelewijn vertelt waarom:

Samenwerken als hoofddoel

“Er zijn ruim 4.600 palingen ongeschonden langs de gemalen geholpen. Die zijn op dit moment geheel ongevend op weg naar hun paaigronden in de oceaan. Maar een van de hoofddoelen van dit project was om ‘uit te vissen’ of het *praktisch* mogelijk zou zijn, om paling letterlijk en figuurlijk over de dijk te zetten. Je hebt namelijk te maken met allerlei partijen die rond een dergelijk project belangen hebben. En die zijn niet altijd hetzelfde. We kunnen nu stellen, dat we met elkaar een breed gedragen aanpak hebben gecreëerd. Er is tussen alle partijen met veel enthousiasme samengewerkt.”

Praktische oplossing

“Nederland vecht al vanaf de 13e eeuw tegen het water. Een groot deel van de Nederlanders leeft de onder de zeespiegel, op gronden die gewonnen zijn uit het water. Bij het maken van kustversterkingen en landaanwinningen is nooit

vervolg voorpagina

rekening gehouden met vissen die van zoet naar zout en andersom trekken. Paling is zo'n trekvis die hierdoor in de problemen komt. Maar we kunnen geen dijken afbreken of alle pompen tegelijkertijd aanpassen.

De oplossing om de trekkende palingen te helpen, is simpel en effectief tegelijk. Door samenwerking van alle bij het water betrokken partijen - overheden, waterschappen en de sport-, en beroepsvissers - is het probleem voor de paling heel goed aan te pakken. Beroepsvissers vangen de palingen voor het knelpunt op en brengen deze onder het toezicht van de controleurs van de Sportvisserij naar open zee."

Een schat aan informatie

"Deze samenwerking heeft er voor gezorgd dat alle palingen keurig zijn geteld, gemeten en gewogen en 'over de dijk' weer vrijgelaten zijn. Een schat aan waardevolle informatie is op deze manier vergaard.

Duizenden volwassen palingen, die anders niet onbeschadigd langs een knelpunt konden komen, zijn gered. Ook in de toekomst zullen we paling 'over de dijk' moeten zetten, want zonder hulp redt de paling het niet om zijn geboortegrond te bereiken", besluit Koelewijn.

Beroepsvisser Arnold Werkhoven

"We hebben duizenden palingen gered. Elk vrouwtje levert miljoenen larven op. Dus ik denk dat dit wel een succes is."

"Visserij is diep geworteld in de Zeeuwse samenleving."

Kees van Beveren, gedeputeerde Visserij in Zeeland

"Visserij is een belangrijke bron van directe en indirecte werkgelegenheid in onze provincie. Waar mogelijk steunt de provincie Zeeland initiatieven die een bijdrage kunnen

leveren aan het behoud of de versterking van de visserijsector. Het project 'Paling over de Dijk' past uitstekend in dit streven. Het kan op termijn een belangrijke bijdrage leveren aan het herstel van de palingstand in onze wateren en een duurzaam beheer ervan door onze palingvissers".

Natuurbeheer kan stroperij voorkomen

'Paling Over De Dijk' toont aan dat de stroperij op paling nog steeds actief is in Nederland. Vooral in Zeeland werd flink gestroopt. Een beroepsvisser op Schouwen Duiveland heeft er veel onder te lijden gehad: van hem werden vijf fuiken gestolen. En in Zeeuws Vlaanderen zijn meer dan 20 illegale fuiken van stropers in beslag genomen. Het project toont daarmee aan dat de ogen en oren van de visserman op het water noodzakelijk zijn om stroperij tegen te gaan. 'Paling Over De Dijk' zorgt ervoor dat de vissers ook van september tot december deze natuurbeheerfunctie kunnen uitvoeren.

Nol Sweep, voorzitter Sportvisserij Zuidwest Nederland

“Door geslachtsrijpe schieralen voor de waterbarrières met palingfuiken te vangen en daarachter weer los te laten, helpen we de paling ontsnappen naar open zee. Zo kunnen ze voor nageslacht zorgen en zou er uiteindelijk weer meer glasaal richting Nederland moeten komen. Met het pilot-project ‘Paling Over De Dijk’ wilden we snel inzicht krijgen in de effectiviteit van deze aanpak. Ik hoopte dan ook vurig dat dit project zou slagen. Zolang niet alle gemalen en waterkrachtcentrales in Nederland zijn aangepast, zal dit project naar mijn volste overtuiging bijdragen aan herstel.”

Sport en Beroep bij Gemaal Kampen in Zeeland

"Zo je het zette waait het in je netten"

**Ecoloog Hans Roodzand,
Hoogheemraadschap Hollands
Noorderkwartier**

“Dit Noord-Hollandse gezegde beschrijft heel goed hoe ik het PODD-project heb ervaren. De vele partners hebben allen hun verantwoordelijkheid genomen en hun rol ingevuld. De verschillende gezichtspunten van de deelnemende organisaties hebben tot één visie geleid. De vele contacten hebben geleid tot meer

begrip over en weer. Doordat de diverse organisaties een gemeenschappelijke doel belangrijker vonden dan hun eigen belangen. ‘Aanpakken’ heeft geleid tot een fors aantal palingen over de dijk, die hopelijk bijdragen tot een verbeterde reproductie en het behoud van de paling voor het ‘Hollands’ polderlandschap. Mij persoonlijk heeft het project beter inzicht gegeven in de aard en de gedragingen van een nog altijd met een mystiek aura omgeven diersoort, de Paling.

Voor herhaling en uitbreiding vatbaar dus. Vooral langs het op twee na grootste estuarium van Nederland: het Noordzeekanaal-gebied.”

“Fundament gelegd voor verdere samenwerking sport en beroep”

**Gerard Roosloot, Sportvisserij
Midwest Nederland**

“Zolang de schieraal niet op eigen kracht en zonder gevaar open zee kan bereiken is ‘Paling over de dijk’ een praktisch alternatief. Het project helpt niet alleen de aal, maar blijkt ook een enorme aanwinst voor de samenwerking tussen echte sportvissers en echte beroepsvissers in de regio. We hebben elkaar beter leren kennen en het project is voor herhaling vatbaar.

De sport heeft een ‘kijkje in de keuken’ kunnen nemen bij het beroep, de banden zijn aangesterkt en de samenwerking verliep buitengewoon goed. Door dit project is er een wederzijdse waardering voor elkaar ontstaan. Nog mooier was om te horen dat beroepsvissers in hun vrije tijd ook sportvissers zijn!

Met Paling over de Dijk is er een fundament gelegd voor verdere samenwerking van sport en beroep in de toekomst. Voor het uiteindelijke natuurlijke voortbestaan van de paling moet de focus blijven liggen op het passeerbaar maken van alle obstakels richting zee en omgekeerd.”

Mensen, bedankt!

PALING OVER DE DIJK 2012

Dankzij de inzet van deze mannen en vrouwen zijn dit najaar vele duizenden palingen gered. Volwassen palingen willen graag naar zee om daar voor nageslacht te zorgen. Maar waterbarrières zoals gemalen, houden hen tegen. Door palingen te vangen en ze achter de barrières weer uit te zetten, willen de samenwerkende partijen in dit pilot-project een bijdrage leveren aan de verbetering van de palingstand in Nederland. Honderden mensen, van vissers tot hengelaars, van controleurs tot ingenieurs, hebben zich van september tot december sterk gemaakt voor het oer-Hollandse dier dat paling heet.

Daarom namens de Nederlandse paling: mensen bedankt!

Marius van Wingerden, Waterschap Scheldestromen

Beleidsadviseur Aquatische Eco(techno)logie en Visbeheer

“De samenwerking vind ik zeker een sterk punt van dit project. In een vroeg stadium zijn alle belangrijke partijen betrokken. Daarnaast is het mooi dat de keuze van de vangstlocaties (meestal) paste in onze op te lossen knelpunten. Zo overbruggt ‘Paling Over De Dijk’ de tijd totdat de waterbeheerder een maatregel neemt om het vismigratieknelpunt op te lossen. Een ander sterk punt vind ik toch zeker dat de beroepsvisser zelf, zich inspant voor herstel van de soort. En dit tegen een bescheiden vergoeding.”

Marius van Wingerden bij de Prommelsluis

“Vervolgacties stimuleren”

Harm de Jong, voorzitter VBC Hollands Noorderkwartier

Al kort na de installatie in 2007 van de Visserijbeheercommissie Hollands Noorderkwartier (VBC HNK), werd binnen de commissie de wens geuit om te komen tot een project waarbij volwassen palingen die naar zee willen trekken, vóór de voor hen onneembare barrières zouden worden opgevangen en daarachter weer losgelaten. Het bleek echter

moeilijk om die wens om te zetten in concrete acties. Na landelijke politieke steun en bestuurlijk overleg, kon de VBC HNK, dankzij financiële ondersteuning van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, een uitvoeringsplan voor een pilot in Noord-Holland laten opstellen. Samen met alle betrokken partijen kon dit plan worden gerealiseerd. Vergunningen, ontheffingen, financiering en uitvoering kwamen vlot rond. Nu het project vrijwel is afgerond, is het van belang om de resultaten vast te leggen, om op basis daarvan eventuele vervolgacties te kunnen stimuleren. Daarom is het initiatief genomen om een evaluatierapport op te laten stellen.”

“Niets doen is geen optie”

Wim de Vries, Sportvisserij Zuidwest

“Niets doen is geen optie. ‘Paling Over De Dijk’ is een goede samenwerking tussen sport- en beroepsvisserij.”

100% controle bij Paling Over De Dijk

Van 1/9 tot en met 30/11 is de palingvisserij gesloten. Door een 100% controle in de projectopzet in te bouwen, kon het ministerie een ontheffing verlenen voor beroepsvisser. Sportvisserij in Noord-Holland en Zeeland namen de controles voor hun rekening. Met hulp van sportvisser en BOA's. Bij elke lichte van een fuik door een beroepsvisser, was een controleur aanwezig.

Gezamenlijk telden, maten en wogen zij de gevangen schieralen en zorgden zij voor vastlegging op een registratieformulier. Zodoende is er bij afronding van het project een gedetailleerd beeld ontstaan van de trek van de volwassen palingen (schieraal).

Vangsten die verwonderen

Magnus van der Meer en Han Walder, adviseurs voor de visserij, waren behept met de organisatie en begeleiding van het project. In dit interview vertellen zij over hun bevindingen.

Bij de start van een project wilden Han en Magnus graag een inschatting maken van de resultaten. In de schieraalvisserij is het van te voren goed mogelijk om precies te plannen hoe, waar en wanneer er gevestigd moet gaan worden, en dat hebben zij dan ook geregeld. Maar hoeveel er dan gevangen wordt is onzeker. De maan, de wind, regen en stroming, het zijn allemaal factoren die verondersteld worden invloed te hebben op het trekgedrag van de schieraal. Wanneer ze trekken en dus ook makkelijker te vangen zijn, dat laat zich van te voren moeilijk voorspellen.

Han Walder: “Drie maanden lang regelmatig contact met de schieraalvissers heeft in elk geval opgeleverd dat de vangsten blijven verbazen: tegenvallende vangsten op momenten van herfstweer leverden teleurstellingen op, maar goede vangsten bij bladstil weer en na een week van droogte en een stilstaand gemaal maakten dat vaak weer goed.”

Magnus van der Meer: “Op sommige plekken, met name in de Lovense polder met de visserij van Job Bout, heb ik palingen gezien die dikker waren dan ik ooit eerder had gezien. Een vangst van vijf palingen die meer dan 2 kilo per stuk wogen: wat een mooi gezicht, wat een fantastische dieren!”

Gedrag van de paling

Magnus vervolgt: “Vooral in het laatste gedeelte van het project was de schieraal zeer traag.

Jan-Peter Kooistra (jr) liet op een gegeven moment zien hoe hij een paling van meer dan een kilo minutenlang doodstil in één hand kon houden zonder ook maar enige moeite of tegenstribbeling van het dier zelf. Het bleek geen hypnose te zijn, maar gewoon ervaring en vakmanschap. Pas wanneer de dieren terug werden gezet in het water lieten de dieren zien dat ze wel degelijk kerngezond en fit waren: sommige waren met een paar krachtige slagen weg, sommige andere gingen er echt als een speer vandoor zodra ze het water en de vrijheid voelden.”

Controle en vertrouwen

“Sport en beroep, dat gaat niet goed samen” is een kreet die ik verschillende keren heb gehoord”, zegt Han Walder. “Gelukkig bleek tijdens het project dat die uitspraak niet klopte. Voordeel van dit project is dat niet alleen beroep, maar ook sport er alles voor wil doen om de palingstand in Nederland te verbeteren. Visserij op schieraal door beroepsvissers, nauwkeurig gecontroleerd door sportvissers, is een goede manier om elkaars vertrouwen te winnen.” Ook Magnus prijst de samenwerking: “Controleurs dachten regelmatig mee met de beroepsvissers: over een keer fuiken lichten overslaan omdat de vangsten minder waren, of een keer extra vissen wanneer de vangsten goed

waren (soms zelfs op zaterdag). Of uitzetten op een betere plek waar de vis eerst nog wat kon wennen aan het zout(ere) water. Maar ook over een betere organisatie van het werk, zodat de tijd tussen vangst en uitzet zo kort mogelijk werd.”

Door weer en wind

Magnus vervolgt: “Voor de meeste controleurs was de start van de visserij, vooral in Noord-Holland, vaak ruim voor het tijdstip waarop zij normaal gaan werken.”

En in de herfst kan het 's morgens vroeg niet alleen donker, maar ook nat en koud zijn. Ik heb geen enkele keer een controleur hierover horen klagen, ondanks regen, ondanks vrieskou.”

Duurzaam Paling Fonds®

Het Duurzaam Paling Fonds is voor DUPAN een belangrijke financieringsbron voor duurzaamheidsprojecten als 'Paling Over De Dijk'. Vrijwel de gehele palinghandel is aangesloten bij dit fonds. De consument die een palingproduct kiest van het Duurzaam Paling Fonds, draagt met een deel van de verkoopprijs bij aan deze duurzaamheidsprojecten.

Reacties van de controleurs

Arent: “Er is een geweldige samenwerking met de vissers, die dit werk ook doen om hun broodwinning op lange termijn veilig te stellen.”

Frouke: “Ik vond het een geslaagd project. Zeker ook

door de goede samenwerking met de beroepsvissers. Ik heb ook met eigen ogen nu eens kunnen zien wat er werkelijk gevangen wordt.”

Eduard: “Het was een mooie ervaring en mooi om te zien hoe de beroepsvisserij zijn best doet om de palingstand weer op peil te brengen.”

Theo: “De paling heeft veel meer kans om de zee te bereiken met hulp

van de beroepsvisserij. Ik ben erg blij dat ik dat heb gezien. Hiervoor als sportvisser mijn dank.”

Redactie: Stichting DUPAN, postbus 249, 6700 AE Wageningen, info@dupan.nl Verschijnt 4 tot 6 x per jaar. Jaargang 2 September 2012, nummer 3

Start pilot-project "Paling Over De Dijk"

Woensdag 5 september zijn in Zaandam bij het Zaangemaal en in Kerkwerpe op Schouwen-Duiveland bij de Prommelsluis de officiële starthandelingen verricht voor het pilot-project Paling Over De Dijk. Met dit project zorgen voor een ongehinderde uittrek van volwassen paling die anders zeer waarschijnlijk de dood zouden vinden in deze gemalen.

Zonder hulp kan de paling ons land niet uit. De komende drie maanden, van september tot december, vangen beroepsvissers van de Noord-Hollandse Bond van Binnenvissers en van de Federatie van Beroepsvissers Zuidwest Nederland volwassen, geslachtsrijpe palingen op en geven deze de vrijheid weer terug achter de waterbarrière. In totaal gebeurt dit bij elf gemalen, vier in Noord-Holland en zeven in Zeeland.

Daardoor kan de paling tijdens het trekseizoen ontsnappen naar open zee en voor nageslacht zorgen. Op die manier kan er uiteindelijk weer meer jonge paling in Nederland komen.

Gedeputeerde de heer C. van Beveren en dijkgraaf T. Poppelaars zetten de eerste palingen over de dijk naar de Oosterschelde.

Gedeelde verantwoordelijkheid

De gezamenlijke gebruikers en beheerders van ons binnenwater (beroepsvissers, sportvissers, waterschappen, provincies) zijn bezorgd over de te lage stand van paling in de binnenwateren van Nederland. Zolang de waterbarrières niet zijn aangepast en paling er zelf niet langs kan, wordt met het project "Paling Over De Dijk" een belangrijke bijdrage geleverd aan het herstel van de paling als soort.

Paling over de dijk wordt breed gedragen door Provincies, Waterschappen en de regioafdelingen Mid-West en Zuid-West van Sportvisserij Nederland. Zij zien allen het levensbelang in van vrije routes tussen zoet en zout voor trekvisserij.

Samenwerkende organisaties

In Noord-Holland wordt dit project mogelijk gemaakt door het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en Sportvisserij Midwest Nederland. In Zeeland wordt dit project mede mogelijk gemaakt door de provincie Zeeland, het waterschap Scheldestromen en Sportvisserij Zuidwest Nederland.

Stichting DUPAN huurt met behulp van het Duurzaam Paling Fonds de uitvoerende vissers in.

Overige partners bij dit pilotproject zijn de Visstand Beheer Commissie Hollands Noorderkwartier, de Noord-Hollandse Bond van Binnenvissers, de Federatie van Beroepsvissers Zuidwest Nederland, het ministerie van EL&I en de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA). De coördinatie van het project wordt verzorgd door DUPAN.

Redactie: Stichting DUPAN, postbus 249, 6700 AE Wageningen, info@dupan.nl Verschijnt 4 tot 6 x per jaar. Jaargang 2 Juni 2012, nummer 2

400.000 jonge palingen uitgezet

12 juni zijn in het Friese Tjeukemeer en Sneekemeer 400.000 pootaaltjes uitgezet. Dat gebeurde in het kader van het herstelproject 'Uitzet glas- en pootaal' dat door het Productschap Vis wordt geleid. In vier jaar tijd worden in totaal zo'n 8,4 miljoen palingen, waarvan ruim 1,2 miljoen pootaaltjes uitgezet. Daar is een bedrag mee gemoeid van ruim 1,3 miljoen euro.

Maar liefst 1200 kilo jonge palingen (pootaaltjes) werd verdeeld over het Friese Tjeukemeer (300.000 stuks) en Sneekemeer (100.000 stuks). Deze plaatsen zijn gekozen vanwege het schone water en bodem en de mogelijkheid voor vrije uittrek van de aal. Met het uitzetten van de pootaal wordt een verbeterde uittrek van schieraal beoogd en daarmee een verbetering van de voortplanting, zodat er weer genoeg glasaal op een natuurlijke manier ons land binnen kan zwemmen. Volgens rekenmodellen zullen drie van de zeven pootaaltjes het tot volwassenheid brengen. De rest wordt bijvoorbeeld opgegeten door andere vissen of aalscholvers. Er overleven dus zo'n 175.000 palingen. Daarvan wordt veelal tweederde een 'mannetje' en eenderde een vrouwtje. Ieder vrouwtje dat naar de paaigronden zwemt kan ruim een miljoen larven produceren.

Visser Ep Visser nam de palingen aan boord. Een schoolklas van basisschool De Trieme uit Sintjohannesga hielp hem met de tewaterlating van de duizenden palingen. Zij waren onlangs de eerste klas die het nieuwe lespakket 'Lars en Liz en het mysterie van de paling' op school hebben behandeld. Na de les in de klas volgde voor hen dit informatieve practicumgedeelte. De lesbrieff met docentenhandleiding kan vanaf komend

schooljaar landelijk worden gebruikt door docenten van groepen 7 en 8 op basisscholen.

Deze uitzet is mede mogelijk gemaakt door het ministerie van EL&I in het kader van het Nederlandse Operationeel Programma 'Perspectief voor een duurzame visserij'. Het project is medegefinancierd uit het Europees Visserijfonds en wordt gecoördineerd door het Productschap Vis in samenwerking met de Stichting DUPAN.

DUPAN in board internationale SEG

Voorzitter Alex Koelewijn van DUPAN is toegetreten tot het internationale bestuur van de Sustainable Eel Group (SEG). In de SEG werken wetenschappers, de sector en NGO's als het Environment Agency en de Association of Rivers Trust, aan de verduurzaming van de palingsector.

Afgelopen maand vergaderde de SEG in Venetië, met ruim 60 deelnemers uit 15 landen. Bekijk het vergaderverslag op de website van DUPAN:

www.dupan.nl

Verenigingen zetten jonge palingen uit

Op 12 mei zijn in de gemeente Kampen, bij Grafhorst 32.000 jonge palingen uitgezet in het Ganzediep en De Goot. 26 Mei werden er in Elburg 6.000 uitgezet.

In Kampen gebeurde dit tijdens de jaarlijkse uitzetdag van peurvereniging KIJG, in samenwerking met De Stadserven Kampereiland

e.o. De peurvereniging zorgde voor 15.000 jonge palingen. De Stadserven Kampereiland e.o. voegde daar 1.000 palinkjes aan toe.

De Stichting DUPAN heeft het totaal verdubbeld tot 32.000 stuks. Die hoeveelheid is vele malen groter dan er door de 40 actieve leden van de peurvereniging op jaarbasis wordt gevangen.

Visserijvereniging 'Ons Belang' uit Elburg zette paling uit in het kader van haar

Puntenvisserijweekend. Het aantal van 3.000 jonge palingen werd door DUPAN verdubbeld. Voor iedere

gevangen paling de vereniging tijdens haar jaarlijkse weekend ving, zijn vijftig jonge palingen teruggezet. Deze jonge palingen zijn enkele maanden opgegroeid in een kwekerij om ze groter en weerbaarder te maken.

Start pilots uitzet schieraal in september

Dit voorjaar heeft de Tweede Kamer zich achter het initiatief van DUPAN gesteld voor het "Paling Over De Dijk"-project. In september starten daarvoor twee pilots in Noord-Holland en Zeeland.

Met "Paling over de Dijk" wordt de groei van de palingstand gestimuleerd. Door het over de waterbarrières als pompen en gemalen zetten van volwassen, geslachtsrijpe paling, kan deze ontsnappen naar open zee. Zo kan ze voor nageslacht zorgen en komt er uiteindelijk weer meer jonge paling in Nederland. CvB-Beroepsvissers, DUPAN, de waterschappen en Sportvisserij Nederland zetten zich gezamenlijk in. Zolang de waterbarrières niet zijn aangepast helpen zij de paling er overheen naar zee.

Op weg naar duurzaamheid

Met de uitzet van jonge paling in zoet water en volwassen paling naar zout water, verandert de rol van de Nederlandse binnenvisser. Zij worden ook natuurbeheerder. De sector zet daarmee een grote stap. Paling hoort bij Nederland, net als klompen, tulpen en molens. Dit stukje cultuur gaat veel Nederlanders aan het hart. Daarom is het goed om te zien dat waterbeheerders, overheden, sportvisserij en de sector samenwerken om de palingstand te stimuleren.

Aan de pilots werken mee:

VBC Hollands Noorderkwartier, Productschap Vis, Sportvisserij MidWest Nederland en Zuidwest Nederland, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, waterschap Scheldestromen, provincie Zeeland, Ministerie van EL&I en de NVWA. De palingen wordt overgezet door CvB-aangesloten binnenvissers.

Paling Over De Dijk in beeld in Noord-Holland

Visser Arnold Werkhoven haalt de paling aan boord

De palingen worden geteld, de BOA telt mee.

De lengte van de schieralen wordt gemeten

Interview Wakker Nederland, Ned1

De controletaak is goed geregeld!

Onder grote belangstelling gaat de paling 'over de dijk'.

Paling Over De Dijk in beeld in Zeeland

De paling wordt voor het gemaal opgevist...

...en aan boord gehaald.

B. vd Hoek's palingen worden gewogen en geregistreerd.

Gedeputeerde Van Beveren spreekt zijn waardering uit.

Nol Sweep van Sportvisserij Zuid West prijst de samenwerking.

Gedeputeerde en dijkgraaf zetten de paling over de dijk.

Redactie: Stichting DUPAN, postbus 249, 6700 AE Wageningen, info@dupan.nl Verschijnt 4 tot 6 x per jaar. April 2012, nummer 5

Tweede Kamerleden op werkbezoek

Leden van de Tweede Kamer waren 23 maart te gast bij de Stichting DUPAN. Tijdens een werkbezoek aan Palingrokerij Klooster in Enkhuizen, stelden zij zich op de hoogte van de verschillende initiatieven van de palingsector op weg naar duurzaamheid.

Kamerleden Ad Koppejan (CDA), Elbert Dijkgraaf (SGP) en Henk van Gerven (SP) werden geïnformeerd over wetenschappelijk onderzoek, duurzame vangst- en productiemethodes en het Duurzaam Paling Fonds, waarmee dit jaar het paling-over-de-dijk-programma wordt meegefinancierd.

Paling-over-de-dijk

Veel interesse was er bij de Kamerleden voor het programma waarbij de natuurlijke migratie van paling door de sector wordt geholpen. Beroepsvissers helpen daarbij de paling over de waterbarrières. Glasaal en in kwekerijen opgegroeide jonge paling wordt uitgezet in gebieden waar deze goed kan opgroeien. Volwassen, geslachtsrijpe paling (schieraal), wordt in de buurt van barrières, zoals gemalen en waterkrachtcentrales, opgevangen, en uitgezet in water van waaruit zij vrij kunnen uitzwemmen naar zee om voor nageslacht te zorgen. De stichting DUPAN financiert dit

Elbert Dijkgraaf (SGP) inspecteert diervriendelijke verwerking palingen

programma uit het Duurzaam Paling Fonds. DUPAN doet een appèl op waterbeheerders, energiemaatschappijen, NGO's en sportvissers, om dit programma te ondersteunen. Via een breed gedragen motie in de Tweede Kamer hoopt DUPAN in elk geval op ondersteuning vanuit het Europese Visserij Fonds.

Wetenschappelijk onderzoek

In samenwerking met de vereniging Kust & Zee, worden op dit moment balansberekeningen gedaan. Dit onderzoek moet uitwijzen, hoeveel paling een kwekerij moet uitzetten in de natuur, om het gebruik van uit de natuur afkomstige glasaal te compenseren. Op die manier kan de kwekerij het effect van het onttrekken van paling uit de natuur compenseren of zelfs positief laten zijn. Daarnaast is er subsidie aangevraagd voor onderzoek naar de overleving van gekweekte paling, waarbij sterftefactoren worden meegewogen, zoals natuurlijke vijanden en vangst met een haak door sportvissers. Tot slot vroeg DUPAN om subsidie voor de invoering van een integraal keten beheersysteem (IKB Paling), waarmee de volledige vangst en handel

in paling beheersbaar wordt.

Koppejan, Dijkgraaf en fractiemedewerkers

Ad Koppejan @adikoppejan

Rondleiding door de rokerij van KloosterPaling in Enkhuizen. Een mooi bedrijf en heerlijk gerookte paling. pic.twitter.com/31EF30Yp

1.5 miljoen extra palinkjes in de natuur

In Zeeland en Friesland zijn op 2 april 1.5 miljoen jonge palingen (glasaltjes) uitgezet. Dat gebeurde in het kader van het herstelproject 'Uitzet glas- en pootaal' dat in 2010 startte. Het project wordt gesubsidieerd door de Europese Unie en gecoördineerd door het Productschap Vis in samenwerking met de Stichting DUPAN. Het doel is herstel van de palingstand in Nederland.

In het Veerse Meer werden 500.000 glasaltjes uitgezet vanaf de boten van twee beroepsvissers, Wim de Ridder uit Arnemuiden en Kees en Marcel van de Kreeke uit Wolphaartsdijk. In Friesland werd de glasaal door lokale beroepsvissers verdeeld over de Friese Boezem. De wateren zijn voor het uitzetproject uitgekozen, omdat dit voor de jonge palinkjes uitste-

kende leefgebieden zijn. Wanneer ze over een aantal jaren volwassen zijn geworden, kunnen ze van daaruit

weer terugzwemmen naar open zee.

Overheid en sector werken samen

Voor het bijdragen aan het herstel van de palingstand door het uitzetten van jonge paling, heeft de Nederlandse overheid een bedrag van 1,5 miljoen euro gereserveerd. In de periode van 2010 - 2013 wordt jaarlijks €375.000 beschikbaar gesteld. Voor dat geld wordt een hoeveelheid glasaal en pootaal gekocht.

Pootaal is glasaal die in kwekerijen een aantal maanden is opgegroeid om ze weerbaarder te maken. In opdracht van de stichting DUPAN wordt wetenschappelijk onderzoek gedaan naar de effecten van beide soorten uitzet.

DUPAN financiert vanuit het Duurzaam Paling Fonds al vanaf 2010 de uitzet van glasaal, pootaal en de

volwassen, geslachtsrijpe paling (schieraal). Ook dit jaar staan diverse projecten gepland. Het fonds is gericht op een structurele uitzet van paling in de toekomst.

Verantwoordelijkheid nemen

De teruggelopen palingstand is te wijten aan een groter aantal andere factoren dan alleen visserij. Het onbereikbare zoete water voor de glasaal is een belangrijke. Maar ook de vele gemalen, waterkrachtcentrales, sluizen en dammen hebben het leefgebied van paling ernstig aangetast. Dit roept dan ook om maatregelen en inzet van alle betrokkenen.

Alex Koelewijn, voorzitter DUPAN:

"We zijn in Nederland samen verantwoordelijk voor de teruggang van de palingstand. Laten we daarom ook samenwerken aan het herstel. Ik ben blij dat de overheid zich al jaren inzet. Maar ik hoop dat ook de waterschappen, energie-maatschappijen, sportvissers en NGO's hun verantwoordelijkheid gaan nemen. Dit jaar starten wij twee projecten in het kader van Paling-over-de-dijk. We rekenen op een breed draagvlak daarvoor. Dan kunnen we het groots aanpakken."

Kweekpaling gedijt goed in de natuur

Uit resultaten van wetenschappelijk onderzoek blijkt dat paling die in kwekerijen is opgegroeid en na enkele maanden in het buitenwater wordt uitgezet, zich prima weet te redden. Jonge opgekweekte palingen schakelen eenmaal uitgezet direct over op natuurlijk voedsel. Ook blijkt uit de groeicijfers dat de jonge opgekweekte palingen het even goed doen als hun soortgenoten die niet in kwekerijen zijn opgegroeid. Deze uitkomsten zijn goed nieuws voor DUPAN die werkt aan een sneller herstel van de palingstand in Nederland door middel van o.a. uitzet van opgekweekte paling.

Katalysator voor herstel van de palingstand

Indien het lukt om met opgekweekte paling de meest kwetsbare levensstadia te passeren voordat paling wordt uitgezet, dan kunnen kwekerijen als katalysator dienen voor het herstel van de palingstand. De uitkomsten van het onderzoek vormen daarom belangrijke informatie voor herstelprogramma's rond de uitzet van glas- en pootaal. Daarnaast bieden de resultaten perspectieven voor de verduurzaming van de palingvisserij en de invulling van het 'Decentraal Aalbeheer'.

Onderzoeksopzet

In 2011 zijn in grote vijvers met natuurlijke omstandigheden jonge palingen uitgezet. Onderzocht is hoe jonge, opgekweekte paling (pootaal) en wilde, jonge paling (glasaal) opgroeien in de natuur. Daaruit bleek dat zowel glasaal als opgekweekte paling in de natuur goed weten te overleven: meer dan 90% van beide soorten was na een half jaar nog in leven. Bovendien bleken beide soorten flink gegroeid: de glasalen van gemiddeld 6,7 naar 19,4 cm en

de pootalen van gemiddeld 18,4 naar 23,9 cm. Dat betekent een groei van respectievelijk 12,7 en 5,5 cm in een half jaar.

Het onderzoek toont bovendien aan dat opgekweekte jonge palingen gemakkelijk overschakelen op natuurlijk voedsel.

Vervolgonderzoek

Om te kunnen bepalen of opgekweekte jonge paling in de natuur ook betere overlevingskansen heeft dan natuurlijke glasaal, heeft de stichting DUPAN subsidie voor vervolgonderzoek aangevraagd. Dit onderzoek zal ook belangrijke natuurlijke sterftefactoren meenemen, waarbij de uitkomsten van het nu afgeronde onderzoek als 0-meting zullen dienen.

Europese Subsidie

De Stichting DUPAN kreeg van het Ministerie van EL&I innovatiesubsidie voor dit 250.000 euro kostend onderzoek. De subsidie werd verstrekt in het kader van de regeling Innovatie in de visserijketen. Van de subsidie is 30% gefinancierd door het Europees Visserij Fonds (EVF). De Stichting DUPAN, die het initiatief nam, droeg 50.000 euro bij. Het onderzoek werd begeleid door een wetenschappelijke adviescommissie, bestaande uit IMARES (Wageningen University & Research Centre) Witteveen+Bos, NIOZ en Aquaculture Experience. De uitvoering vond plaats bij Viskweek Centrum Valkenswaard.

Sector omarmt internationale standaard duurzaamheid

De Nederlandse palingsector omarmt de Sustainable Eel Standard van de SEG, de internationale organisatie voor verduurzaming van de palingsector.

De Sustainable Eel Group (SEG) bestaat uit gerenommeerde wetenschappers en milieuorganisaties, waaronder het Environment Agency en de Association of Rivers Trust. De Sustainable Eel Standard is ontwikkeld voor zowel glasaal-visserij, palingkweek als palingverwerking en stelt regels aan onder andere visserijmethoden. Met deze regelgeving worden sterfte en bijvangsten van de glasaalvisserij sterk gereduceerd. Daarnaast stelt de standaard eisen aan de palingpopulatie in het vangstgebied en de bedrijfsvoering van de bedrijven.

Passie voor Vis als eerste kweker SES-gecertificeerd

In augustus 2011 ontvingen John en Mieke van Dooren van Passie voor Vis als eerste kwekerij in Nederland het SES-certificaat uit handen van

SEG-voorzitter Andrew Kerr (r).

Bij de strenge audit door SEG wordt een kwekerij gecontroleerd op de herkomst van de glasaal (met SES-certificaat),

overleving van de vissen, houderijsysteem (duurzaam, milieu- en diervriendelijk), herkomst voeder en bestanddelen, efficiency van de voederbenutting, gezondheidsstatus en deelname aan uitzet- en educatieprogramma's.

Eerste rokerij SES-gecertificeerd

Palingrokerij Vlug uit Broek op Langedijk ontving afgelopen woensdag in Londen het Sustainable Eel Standard (SES)-certificaat. Het werd in ontvangst genomen door Jac Tijsen (l), secretaris van NeVePaling. Hiermee is Vlug het eerste Nederlandse palingbedrijf dat aan de strenge eisen van deze duurzaamheid standaard voldoet. 19 van de 21 Nederlandse handelaren volgen nog dit jaar.

Tweede Kamer vrijwel unaniem achter Paling-over-de-dijk

Een ruime meerderheid van de Tweede Kamer en staatssecretaris Bleker hebben zich het Kamerdebat in maart, zeer positief uitgelaten over de bereidheid van DUPAN om 'paling-over-de-dijk' - acties te helpen financieren vanuit het Duurzaam Paling Fonds.

De staatssecretaris gaf aan dat begonnen moet worden met de top-30-migratiekelpunten, waarbij het zwaartepunt van de 'paling-over-de-dijk' - acties bij de waterschappen en sport- en beroepvisserij moet liggen.

Dit najaar al wordt er gestart met twee pilots, waarin DUPAN met verschillende partijen gaat samenwerken.

Door financiering met geld dat door de sector is opgebracht, wil DUPAN andere partijen en overheden bewegen, om ook bij te dragen aan het herstel van de palingstand.

Redactie: Stichting DUPAN, postbus 249, 6700 AE Wageningen, info@dupan.nl Verschijnt 4 tot 6 x per jaar. December 2011, nummer 4

De nieuwe PalingWijzer is uit!

Vanaf vandaag is de nieuwe PalingWijzer verkrijgbaar. De PalingWijzer is gratis verkrijgbaar bij verkooppunten die paling verkopen met het blauwe Duurzaam Paling Fonds-logo. Daarmee ondersteunen zij het fonds, waarmee maatregelen worden genomen voor een duurzaam beheer van de palingstand.

De PalingWijzer en het Duurzaam Paling Fonds zijn initiatieven van de sector. De PalingWijzer legt in heldere taal uit waardoor de palingstand de afgelopen decennia zo laag is geworden. Er wordt beschreven hoe de sector het duurzaam beheer heeft georganiseerd en hoe het benodigde geld voor herstelmaatregelen wordt verworven. Daarnaast geeft de PalingWijzer duidelijke uitleg over het belang van wetenschappelijk onderzoek, over uitzetprojecten ten behoeve van de palingstand en over de duurzaamheidsmaatregelen die de palingsector neemt.

De nieuwe PalingWijzer is ook te downloaden via de website van DUPAN: www.dupan.nl. De PalingWijzer verschijnt in december als bijlage in een groot aantal Horeca-vakbladen, zoals Missets Horeca, Horeca Magazine, Vis in Bedrijf en Vis Magazine.

Meer informatie over de PalingWijzer? Stuur een e-mail aan: info@dupan.nl

De nieuwe PalingWijzer

Palinghandel in zijn geheel over op Duurzaam Paling Fonds

Vanaf 1 januari 2012 stappen alle 21 leden van de Nederlandse Vereniging van Paling Handelaren (NeVePaling) over op de verkoop van paling van het Duurzaam Paling Fonds. De NeVePaling vertegenwoordigt 21 van de 23 handelaren die in Nederland paling verkopen. Met dit gezamenlijke besluit krijgen alle verkooppunten van paling die bijdraagt

aan het Duurzaam Paling Fonds, de beschikking over de gratis palingwijzer.

Deze verkooppunten zijn herkenbaar aan het blauwe logo van het Duurzaam Paling Fonds op hun gevel en op de verpakking van de paling.

www.dupan.nl
www.nevepaling.nl

Kamerleden op werkbezoek bij DUPAN

Vertegenwoordigers van de Tweede Kamerfracties van CDA, VVD en PVV waren vorige maand te gast bij DUPAN voor een werkbezoek.

Ger Koopmans (CDA), Johan Houwers (VVD) en Karen Gerbrands (PVV) werden geïnformeerd over o.a. DUPAN's bijdrage aan wetenschappelijke onderzoeken die belangrijke gegevens opleveren over de uitzet van jonge paling. De uitzet van glasaal en pootaal is een van de belangrijkste activiteiten van DUPAN. Duidelijk werd dat de sector door een goede samenwerking in staat is om substantiële fondsen te werven en effectieve beheermaatregelen te

nemen en uit te voeren. Het DUPAN-bestuur sprak daarbij de wens uit dat alle belanghebbenden rondom de paling, profit en non-profit, samen zullen werken. Met de juiste uitgangspunten - gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek - en goede afspraken, is het volgens DUPAN goed mogelijk de palingstand in korte tijd weer op peil te brengen. Met goed beheer is het vervolgens mogelijk de paling en de palingcultuur op een duurzame manier in stand te houden.

Ger Koopmans Ger Koopmans
Bij palingsector met @johanhouwers @karingerbrands vissers en kwekers doen meer voor palingstand in ned en de wereld dan milieclubs
21 oktober

Ger Koopmans CDA

Karen Gerbrands PVV

Johan Houwers VVD

Brede interesse sector SES-standaard

Afgelopen voorjaar is de SES-standaard in Londen gepresenteerd door SEG (Sustainable Eel Group). Deze standaard voor duurzaamheid is ontwikkeld voor zowel glasaalvisserij, palingkwekerij als palingverwerking. De onderbouwing van de standaard is ontwikkeld door SEG die bestaat uit gerenommeerde wetenschappers, NGO's en de sector. In Nederland hebben zowel de palingkwekerijen als de palingrokerijen aangegeven om volgend jaar gezamenlijk de certificering uit te gaan voeren. Het bestuur van DUPAN heeft besloten om de onderbouwing van de certificering over te nemen als criteria voor de duurzaamheid van de aangesloten brancheverenigingen.

ICES gaat voor onderbouwing uitzet

Het laatste advies van ACOM/ICES laat een vergelijkbare weg zien naar aalherstel als DUPAN voor ogen heeft. De uitzet van glas- of pootaal kan volgens ACOM/ICES een mogelijke bijdrage leveren aan het herstel, mits de uitzet een netto bijdrage oplevert.

Het ontbreken van wetenschappelijke kennis over deze netto bijdrage vormde een belangrijke aanleiding voor DUPAN om het Duurzaam Paling Fonds in het leven te roepen. Het invullen van dergelijke hiaten in de kennis kan cruciaal zijn voor het herstel van de palingstand. In de volgende nieuwsbrief zal uitgebreid worden gerapporteerd over de eerste, bijzonder positieve resultaten van het innovatieonderzoek in Valkenswaard.

Redactie: Stichting DUPAN, postbus 249, 6700 AE Wageningen, info@dupan.nl Verschijnt 4 tot 6 x per jaar. September 2011, nummer 3

Duurzaamheidproject DUPAN krijgt 350.000 euro subsidie

De Stichting DUPAN ontvangt €350.000 subsidie uit het Europees Visserijfonds in het kader van collectieve acties in de visserijketen. De subsidie werd verstrekt voor het project 'Balansberekeningen voor duurzaam aalbeheer'.

Doel van deze balansberekeningen is om te bepalen wat de maximale productie aan schieraal in de verschillende visserijgebieden in Nederland is, om daarmee de omvang van de potentiële uittrek naar zee te bepalen (en eventueel te optimaliseren). Met behulp van deze balansberekeningen krijgen we naar verwachting inzicht in de aanwezige ruimte voor economische benutting van de aalstand in Nederland door kwekerij en visserij. De optimale situatie is wanneer er sprake is van een 0-balans, wat betekent dat het handelen van de mens geen negatieve of zelfs positieve invloed heeft op de palingstand. In het onderzoek wordt doorgebouwd op de benadering die bij het decentraal aalbeheer is gekozen.

Het onderzoek wordt uitgevoerd onder regie van DUPAN en met medewerking van de Vereniging Kust en Zee, PO IJsselmeer en de Algemene Bond van Binnenvissers Noordwest Overijssel. Het onderzoek wordt uitgevoerd door Witteveen + Bos en Aquaculture Experience. Bovengenoemde partijen vormen samen met NIOZ en IMARES de Wetenschappelijke AdviesCommissie en het NIOZ zal het reeds bestaande populatiemodel voor de paling verder ontwikkelen. Vanwege het zeer bijzondere karakter van de visserij op de Grevelingen, die in

open verbinding met de zee staat door middel van een sluis in de Brouwersdam, levert de 'Vereniging van Beroepsvissers De Grevelingen' een belangrijke bijdrage aan dit project door het ter beschikking stellen van vangstgegevens van de laatste 20 jaar en het verzamelen van regionale gegevens van de palingstand en -vangstmethoden.

DLV Plant begeleidt het project met betrekking tot de financiële en projectrapportage en administratie.

DUPAN zet geslachtsrijpe paling 'over de dijk'

Op 1 September zijn enkele honderden volwassen palingen, zogenaamde schieralen, bij Den Oever 'over de dijk' naar zee geholpen. Van daaruit begonnen de palingen aan hun lange reis van 6.500 kilometer naar de Sargasso Zee.

Verder op pagina 2.

Elke volwassen paling kan voor miljoenen nakomelingen zorgen.

Volgens DUPAN zijn het uitzetten van jonge paling in Nederlandse binnenwateren en het 'over de dijk' terug naar open zee helpen van volwassen paling, de juiste oplossingen om de palingstand in Nederland versneld te herstellen, zolang er geen vrije migratieroutes zijn. Met deze actie wil DUPAN laten zien hoe makkelijk het is om de palingtrek te bevorderen en veel paling te redden van een gewisse dood door turbines en gemalen.

Eemmeer is gekozen vanwege het schone water en bodem en de mogelijkheid voor vrije uittrek van de schieraal. Met het uitzetten van de pootaal wordt een verbeterde uittrek van schieraal beoogd en daarmee een verbetering van de voortplanting, zodat er weer genoeg glasaal op een natuurlijke manier ons land binnen kan zwemmen.

Deze uitzet werd mede mogelijk gemaakt door het ministerie van EL&I in het kader van het Nederlandse Operationeel Programma 'Perspectief voor een duurzame visserij'. Het project wordt medegefinancierd uit het Europees Visserijfonds en wordt gecoördineerd door het Productschap Vis in samenwerking met de Stichting DUPAN.

Duurzaam Decentraal Aalbeheer

In de maanden september, oktober en november is de palingvisserij in Nederland gesloten. De volwassen schieralen trekken juist in die periode. Het vangen en vervolgens in open zee vrijlaten van nog meer volwassen paling is dus helaas onmogelijk. Daar moet snel verandering in komen. Alleen in het kader van de pilot Decentraal Aalbeheer in Friesland, zullen in die periode nog wel volwassen palingen worden vrijgelaten op de Waddenzee. DUPAN is voorstander van Decentraal Aalbeheer, omdat daarmee gecontroleerde, grote hoeveelheden volwassen paling onbeschadigd kunnen worden vrijgelaten in open zee.

Honderdduizenden palingen uitgezet in Randmeren

Op 16 juni 2011 werden vanuit Spakenburg 400.000 pootaltjes uitgezet in het Eemmeer. De uitgezette pootaal is jonge paling die in een kwekerij enkele maanden is opgekweekt om hem weerbaarder te maken, waardoor de overlevingskans in de natuur vele malen groter is. Wanneer zij zijn opgegroeid tot volwassen dieren (de zogenaamde schieralen), kunnen ze vrij uitzwemmen naar de paaigronden in de Sargasso Zee om voor nageslacht te zorgen. Het

Subsidieproject voor digitale vangstregistratie

De Combinatie van Beroepsvissers ontving subsidie uit het Europees Visserijfonds ten behoeve van een project voor ondermeer digitale vangstregistratie, waarbij vissers vistuig, vangstplaats en vangsthoeveelheid eenvoudig vast kunnen leggen met behulp van een handcomputer.

De vangstgegevens worden geregistreerd in het systeem van Natuurnetwerk, wat nu al voor de pilot in Friesland voor Decentraal Aalbeheer wordt gebruikt. Voor deze vangstregistratie zal het systeem verder worden doorontwikkeld. Daarnaast wordt een koppeling gemaakt van de palingvisserij naar de handel en van de kweek naar handel. Uiteindelijk zal het systeem de kern kunnen vormen van het toekomstige IKB Paling-systeem. De CvB werkt in dit project samen met PO IJsselmeer en Vereniging Natuurmonumenten. Het onderzoekswerk wordt uitgevoerd door Witteveen+Bos, ATKB, Natuurnetwerk en Aquaculture Experience.

Redactie: Stichting DUPAN, postbus 249, 6700 AE Wageningen, info@dupan.nl Verschijnt 4 tot 6 x per jaar. Juni 2011, nummer 2

Aaldag ministerie EL&I toont vorderingen aalbeheer Nederland

"Volledig duurzame palingsector komt snel dichterbij", zo kopte de eerste JournAAL dit voorjaar. Dat dit maar al te waar is, mag geconcludeerd worden naar aanleiding van de Aaldag bij het ministerie van EL&I, op 7 juni.

De Aaldag, met presentaties van o.a. Imares, Rijkswaterstaat, Deltares, Witteveen & Bos, CvB en DUPAN, werd bezocht door wetenschappers, kennisleveranciers, sectorvertegenwoordigers en een aantal NGO's. Hoofddoel van de dag was het delen van kennis tussen alle partijen, opdat belanghebbenden over dezelfde informatie beschikken. Centrale vraag: Wat is de stand van zaken rond het Aalbeheer in Nederland?

Algehele conclusie die uit de presentaties kon worden getrokken: het Aalbeheer in Nederland is succesvol als het gaat om de voor Nederland gestelde doelen. Voor Europees succes zullen alle landen aan het Aalbeheer-beleid hun steun moeten bijdragen.

Noodzakelijk onderzoek

Het ontbreken van relevante data op basis waarvan de juiste beheermaatregelen kunnen worden genomen werd algemeen onderkend. Vele wetenschappelijk ondersteunde projecten die zich op verduurzaming richten, leveren vanaf komend jaar de eerste resultaten op. Belangrijke gegevens over de paling zullen dan eindelijk beschikbaar komen.

"We moeten het samen doen"

De pilot Decentraal Aalbeheer, waarbij niet een gesloten vangstperiode, maar juist gequoteerde visserij een oplossing biedt, blijkt goed op koers te liggen. In aansluiting daarop werd de

mogelijke rol van de visserijsector als natuurbeheerder ook duidelijk. Door Alex Koelewijn werd helder de insteek van DUPAN uiteengezet: de sector is in staat de invloed van de glasaal- en binnenvisserij te compenseren via het Duurzaam Paling Fonds, door uitzetprojecten van glas- poot- en schieraal en duurzaam beheer. Alle partijen zullen echter hun verantwoording moeten nemen om de problemen die paling in Nederland ondervindt te helpen oplossen. Niet alleen de overheid en de sector dus, maar ook waterbeheerders, energiemaatschappijen en NGO's. Koelewijn riep allen op de handen ineen te slaan en de paling te helpen.

SEG introduceert standaard voor gecertificeerde glasaal

Op 19 mei is door de Engelse Sustainable Eel Group een certificeringstandaard geïntroduceerd voor glasaal. De Sustainable Eel Standard (SES) is speciaal ontwikkeld voor paling. Voor deze vissoort is geen MSC-certificering mogelijk, omdat MSC zich richt op de duurzaamheid van zeevis. De SES-certificering voor paling hanteert andere, maar gelijksoortige criteria. De standaard werd ontwikkeld in samenwerking met een groep Engelse wetenschappers en milieuorganisaties als de Environment Agency en de Association of Rivers Trust. De criteria in de SES voldoen volledig aan het Europees Aal Herstelplan.

Onderzoek naar uitzet glas- en pootaal van start

Bij Viskwekerij Valkenswaard zijn in mei jonge palingen uitgezet in het kader van een grootschalig onderzoek naar de effecten van uitzet van jonge paling en hoe de kweeksector optimaal kan bijdragen aan het herstel van de dalende palingpopulatie.

Het Rijk verstrekte subsidie in het kader van de regeling Innovatie in de visketen. Van de subsidie is 30% gefinancierd door het Europees Visserij Fonds (EVF). Initiatiefnemer DUPAN draagt 50.000 euro bij. De gegevens vormen belangrijke informatie voor het Decentraaal aalbeheerplan van de CvB, waarvoor momenteel een pilot loopt in Friesland en dat gericht is op een sneller herstel dan het huidige Europese herstelplan.

35.000 pootaaltjes uitgezet in Kampen

In de gemeente Kampen, bij Grafhorst werden 35.000 jonge palingen (pootaal) uitgezet op initiatief van peurvereniging KIJG. Het initiatief is omarmd door de Stichting DUPAN, die de hoeveelheid jonge paling heeft verdubbeld tot 35.000 stuks. De peurvereniging en de stichting dragen met deze uitzet bij aan het herstel van de palingstand in Nederland.

Peurvereniging KIJG zette de palingen uit in het Ganzediep en De Goot in het kader van haar jaarlijkse uitzetdag, die dit jaar voor de derde maal op rij werd gehouden. De paling heeft vanuit deze wateren de mogelijkheid naar het IJsselmeer te zwemmen en van daaruit, nadat deze volwassen is, naar zee te gaan. De uitgezette paling is zogenaamde pootaal: hele jonge paling die in een kwekerij enkele maanden is opgekweekt. Aangenomen wordt dat deze

pootaal, omdat deze groter en sterker is, beter in staat is te overleven in de natuur dan de allerkleinste palingsoort, ofwel glasaal.

Rijpelaal neemt compacte verwerkingsmachine in gebruik

Bij palingkwekerij en -rokerij Rijpelaal in Helmond is de eerste compacte, diervriendelijke machine voor de verwerking van paling in gebruik genomen. Het principe van de machine is gelijk aan de in februari in Enkhuizen geïnstalleerde machine, maar is gebouwd voor kleinere hoeveelheden paling. Deze machine maakt de diervriendelijke verwerkingsmethoden ook bereikbaar voor kleinschalige palingverwerkers.

16 juni massale pootaaluitzet in de zuidelijke randmeren

In samenwerking met EL & I en het productschap Vis worden 350.000 pootaaltjes uitgezet in het Gooi-, en Eemmeer (zuidelijke randmeren) die beide in open verbinding staan met het Markermeer. De jonge palingen zullen opnieuw een impuls geven aan het palingbestand en aan de uittrek van schieraal naar open zee.

Redactie: Stichting DUPAN, postbus 249, 6700 AE Wageningen, info@dupan.nl Verschijnt 4 tot 6 x per jaar. Maart 2011, nummer 1

Volledig duurzame palingsector komt snel dichterbij

De Stichting DUPAN werd op 1 juni 2010 opgericht. Nu, driekwart jaar later, kunnen we met trots zeggen dat we aardig op koers liggen voor wat betreft het halen van de gestelde doelen. En die waren bepaald niet behoudend. In tegendeel.

"We stellen alles in het werk om binnen de kortst mogelijke tijd de palingstand te herstellen en de sector volledig te verduurzamen."

Alex Koelewijn,
voorzitter
DUPAN

Onze stichting werd opgericht vanuit de sector zelf. Kwekers, verwerkers en vissers sloegen de handen ineen om serieus werk te gaan maken van het herstel van de palingstand en het verduurzamen van de sector in Nederland. Geen gemakkelijke opgave: welke sector is zo behoudend en zo vol van tradities als onze palingsector? Paling en alle activiteiten daar omheen zijn puur cultuur: net als tulpen, klompen en molens. Zo flexibel als de paling is, zo onbeweeglijk zijn de opvattingen en houding binnen onze sector jarenlang geweest. Geweest,

want daarin is sinds begin vorig jaar verandering gekomen. Met de oprichting van de stichting hebben de kwekers (Nevevi), verwerkers (NevePaling) en vissers (CvB) een verbond gesloten om binnen de kortst mogelijke tijd alles te veranderen wat nodig is, om ervoor te zorgen dat onze palingcultuur bewaard blijft voor nu en de verre toekomst. Zodat ook de generaties na ons van paling kunnen blijven genieten.

Mijlpalen

In de driekwart jaar dat DUPAN actief is, zijn er belangrijke mijlpalen bereikt. In DUPAN is ongeveer 80% van de sector vertegenwoordigd. Het benodigde draagvlak is daarmee sterk aanwezig. Het heeft DUPAN in staat gesteld die zo belangrijke mijlpalen te behalen. In deze eerste DUPAN JournAAL zetten we de belangrijkste op een rij:

2,5 miljoen jonge palingen uitgezet

**Duurzaam Paling Fonds opgericht
PalingWIJZER gelanceerd**

Werkgroep Gezonde Paling van start

**Eerste diervriendelijke
verwerkingsmachine een feit**

Verder in dit nummer:

Onderzoek: herstel palingstand kan sneller dan verwacht

Innovatiesubsidie voor onderzoek uitzet glas- en pootaal

2011 een cruciaal jaar

2011 ziet het bestuur van DUPAN als een cruciaal jaar voor de sector. Cruciaal om dat 'we' nu de kans hebben om te laten zien hoe voorstrevend onze sector kan zijn en hoe we, met vereende krachten voor elkaar zullen krijgen, waar andere sectoren decennia voor nodig hadden. Met het draagvlak binnen de sector, de eerste uitzetactiviteiten in Zeeland en Friesland en de pro-actieve houding als gesprekspartner voor markt, overheid en NGO's, heeft DUPAN haar plaats als sectorvertegenwoordiger verworven. Nu is het zaak deze positie vast te houden, door te laten zien dat de sector verduurzaming niet alleen *moet*, maar ook *wil* en *kan*!

Alex Koelewijn, voorzitter Stichting DUPAN

Eerste diervriendelijke verwerkingsmachine een feit

Enkhuizen, 16 februari 2011. Bij Vishandel Klooster in Enkhuizen is de eerste machine in gebruik gesteld voor diervriendelijke verwerking van paling. Met een druk op de knop stelden topambtenaar van het ministerie van Economische zaken, Landbouw & Innovatie, de heer M. Kool en wethouder van Economische Zaken, J. Franx, de machine in gebruik. Met de nieuwe machine treedt de bewusteloosheid van de paling binnen een seconde in, waarna hij het bewerkingsproces doorgaat. De stichting DUPAN verwacht dat paling in heel Nederland binnen enkele jaren volgens deze methode kan worden verwerkt.

William Swinkels van de stichting DUPAN is verheugd met de ingebruikname: "Voor de stichting DUPAN is de machine weer een mijlpaal in haar streven naar een duurzame

palingsector. Deze machine markeert het nieuwe denken en de focus op innovatie die eind 2009 binnen de gehele sector in gang is gezet. Vanaf dit moment zal de stichting zich inzetten voor verspreiding van deze nieuwe technologie binnen de verwerkende bedrijven in de sector. Daarnaast stelt de stichting zich tot doel bij te dragen aan het verbeteren van de palingstand."

v.l.n.r.: M. Kool (ELI) en wethouder J. Franx (Enkhuizen), stellen de machine in gebruik

Werkgroep Gezonde Paling van start

November 2010 heeft DUPAN samen met de PO IJsselmeer en het Productschap Vis zitting genomen in een werkgroep onder auspiciën van het ministerie van ELI. De werkgroep heeft ten doel te komen tot een integraal ketenbeheersysteem (IKB) voor paling in Nederland. Dit robuuste systeem moet ervoor zorgen dat paling die niet voldoet aan de normen voor toxische stoffen - zoals dioxines - niet in de handelsketen terecht komt. Op 1 april zal het hoofdstuk binnen IKB Paling, dat de voedselveiligheid voor de consument moet garanderen, aan het ministerie van ELI worden opgeleverd.

Duurzaam Paling Fonds opgericht

Paling die onder licentie van het Duurzaam Paling Fonds wordt verkocht, draagt bij aan het herstel van de palingstand in Nederland. De consument herkent deze paling aan het Duurzaam Paling Fonds-logo. Het logo toont aan

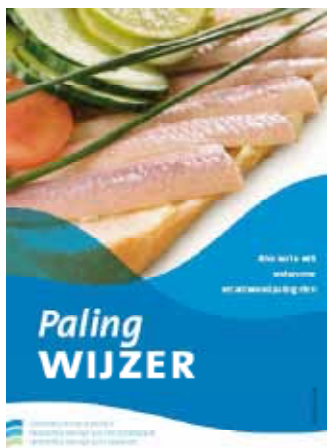
dat de verkoper de door DUPAN voorgeschreven duurzaamheidsregels. Het fonds zal worden ingezet om jonge paling (glasaal) in Nederlandse zoetwatergebieden uit te zetten en volwassen paling (schieraal) naar open zee te

helpen om zich voort te kunnen planten.

Uit het fonds wordt ook onderzoek gefinancierd ten behoeve van een duurzaam beheer van de palingstand.

PalingWIJZER gelanceerd

DUPAN lanceerde in 2010 een voorlichtingsfolder voor de consument: De PalingWIJZER. Deze bevat 10 redenen waarom het kopen en eten van paling juist meehelpt aan een sneller herstel van de palingstand.

Bottom line: paling kan zelfstandig in ons land niet overleven door de vele barrières. Een gezonde sector is nodig om de paling een handje te kunnen helpen. Een goed doordachte en onderbouwde omgang met palingvangst, -kweek

en verwerking, maar vooral een goed onderbouwd systeem van palinguitzet, is dé manier om te werken aan snel herstel. De PalingWijzer is verkrijgbaar bij de visdetaillist met een Duurzaam Paling Fonds-licentie. Hij is ook te downloaden via www.dupan.nl

Onderzoek: herstel palingstand kan veel sneller dan verwacht

Tot nu toe werd in onderzoeken aangenomen dat glasaal drie jaar nodig heeft om vanuit hun geboortegrond, de Sargasso Zee, de Europese kust te bereiken. En vervolgens als deze geslachtsrijp is, twee jaar nodig heeft om terug te zwemmen om voor nageslacht te zorgen. Uit onderzoek van Dr. Guido E.E.J.M. van den Thillart van de Universiteit Leiden, wijst alles erop dat glasaal aan onze kust ongeveer 1 jaar is, en dat de schieraal makkelijk in 4-6 maanden naar de Sargasso Zee kan zwemmen. Uit het onderzoek blijkt dat de hersteltijd van de palingstand in Nederland vele malen korter is dan tot noch toe door onderzoekers werd aangenomen.

Innovatiesubsidie voor onderzoek naar uitzet glas- en pootaal

Het Rijk heeft een innovatiesubsidie verstrekt voor een 250.000 euro kostend onderzoek naar de uitzet van jonge paling, zowel glasaal als natuurlijke en opgekweekte pootaal. DUPAN draagt 50.000 euro bij. Onderzocht wordt wat de groeisnelheid is van de verschillende soorten aal en welke aal het meeste rendement oplevert voor de aalpopulatie. De gegevens vormen belangrijke informatie voor het decentraal aalbeheerplan van de CvB, waarvoor momenteel een pilot loopt in Friesland en dat gericht is op een sneller herstel dan het huidige Europese herstelplan.

